

Ertel S. Psychophonetics: Studies on sound symbolism and motivation [Psychophonetik : Untersuchungen über Lautsymbolik und Motivation]. Göttingen : Verlag für Psychologie C.J. Hogrefe, 1969. 230 S.

Fenz E. Sound, word, language and their interpretation: the foundation of a theory of sound interpretation [Laut, Wort, Sprache und ihre Deutung: Grundlegung einer Lautdeutungslehre]. Wien : Franz Deuticke, 1940. 179 S.

Firth J.R. Speech. London, 1930. 147 p.

Funk H., Kuhn Chr. Working with digital textbooks. *Handbuch Methoden im Fremdsprachenunterricht*. Friedrich Verlag GmbH, Hannover 2020. S 236–241.

Schloss I. Chicken and pickles. Choosing and brand name. *Journal of Advertising Research*. 1981. P.47–49.

УДК 378.147.091.33-028.17:811.112.2]:821.112.2

**THE FORMATION OF A FOREIGN-LANGUAGE COMPETENCE IN READING
BY MEANS OF GERMAN CLASSICS' AUTHENTIC TEXTS
АВТЕНТИЧНІ ТЕКСТИ НІМЕЦЬКОМОВНИХ КЛАСИКІВ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЧИТАННІ**

Ольга НАЙДЕШ

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

o.najdesh@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-2293-6921>

Валерія РИХЛО

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

rykhlo.valeriia@chnu.edu.ua

The article deals with the methodology of developing foreign language competence in reading on the basis of the authentic text of the classic German literature author. *Three Comrades*, a novel by E.M. Remarque, is considered a classic of world literature, as it touches upon important topics universal for all generations - human relationships, friendship and love. We have processed 385 pages of the authentic novel with 28 chapters and a total number of 199430 units of word usage, and analyzed the findings of domestic and foreign experts on methods of forming foreign language competence in reading. To meet the objectives, the main stages of the incremental formation of communicative competence in reading were identified, interactive techniques were proposed together with a subsystem of exercises and tasks for each of the stages. When developing practical exercises and tasks for the work at the first stage, it was found that the use of such tools as the interactive method of clusters, direct replacement of words, mnemonic methods and didactic-methodological principle of personalization, has a positive effect on the removal of difficulties of linguistic and semantic nature and enables the beginning of successful work with the text. The article presents different types of reading and shows that introductory home reading is optimal for reading authentic literature. In practice, it has been found that the method of heuristic conversation is the main technique for the development of students' communication at the third stage; the auxiliary methods are the research method, analysis of stories and situations, mental map and analysis of the protagonists. It is proved that the most efficient methods for the development of foreign language competence in reading are dramatization of what has been read, and the method of express debate, which has a positive effect on the development of critical thinking, fluency and stating one's opinion. Validity of the obtained results is confirmed by statistically significant results by calculating the chi-square criterion and the mutual conjugation coefficient.

The efficiency of the proposed methods and subsystem of exercises contributes to overcoming the language barrier, enriching the vocabulary, the ability to express one's own opinion and allows using textual information in various situations in life.

Keywords: foreign language competence, authentic texts, interactive methods, heuristic conversation, express debate, mnemonic methods.

У статті розглядається методика формування іншомовної компетентності у читанні на основі автентичного тексту автора класичної німецької літератури. Доведено, що роман Е. М. Ремарка «Три товариші» вважається класикою світової літератури, адже торкається важливих тем, що є актуальними і повчальними для будь-якого покоління: взаємовідносини між людьми, дружба та кохання. Опрацьовано 385 сторінок автентичного роману із 28 розділами та загальною кількістю слововживань 199430 одиниць. Здійснено аналіз досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених-методистів в напрямку методики формування іншомовної компетентності у здобувачів при читанні. Для вирішення поставлених завдань було виокремлено основні етапи покрокового формування комунікативної компетенції в читанні, запропоновано інтерактивні методи та розроблено підсистему вправ та завдань для кожного з етапів. При розробці практичних вправ та завдань до твору на першому етапі було виявлено, що застосування таких методів як інтерактивного методу кластерів, прямої заміни слів, мнемотичних методів та дидактично-методичного принципу персоналізації позитивно впливає на зняття мовних та смислових труднощів та сприяє початку вдалої роботи з текстом. У статті описано та проаналізовано види читання та досліджено, що вид ознайомлювального домашнього читання є оптимальним для читання автентичної літератури. Практично встановлено, що метод евристичної бесіди є основним методом для розвитку комунікації здобувачів на третьому етапі, допоміжними методами є дослідницький метод, аналіз історій та ситуацій, ментальна карта та аналіз образів головних героїв. Доведено, що найефективнішими методами для розвитку іншомовної компетенції в читанні є інсценування прочитаного та метод експрес-дебатів, використання яких позитивно впливає на розвиток критичного мислення, вільного мовлення та відстоювання власної думки. Достовірність отриманих результатів підтверджено шляхом статистично значущих результатів при обчисленні критерію χ^2 та коефіцієнта взаємної спряженості.

Ефективність використання запропонованих методів та розробленої підсистеми вправ сприяє подоланню мовного бар'єру, збагаченню словникового запасу, вмінню висловлювати власні думки та уможливорює використання текстової інформації в інших життєвих умовах.

Ключові слова: іншомовна компетентність, автентичні тексти, інтерактивні методи, евристична бесіда, експрес-дебати, мнемотичні методи.

Вступ. Стрімкий розвиток можливостей для міжкультурного спілкування впливає на потребу в підготовці здобувачів із високим рівнем знань іноземних мов, зокрема, німецької. В тому числі вдосконалення потребує і методика формування іншомовної компетентності у читанні, оскільки одним із найголовніших чинників успішного оволодіння іноземною мовою є читання іншомовних, автентичних текстів, які сприяють засвоєнню лексики, усвідомленню мовних та соціокультурних явищ, удосконаленню вмінь міжкультурної комунікації, а також забезпечують духовний розвиток людини та формують її світосприйняття. На сьогоднішній день особливого значення набуває формування іншомовної компетентності в читанні, адже недостатньо сформовані читацькі вміння мають негативний вплив на розвиток соціально-комунікативних навичок (soft skills) здобувачів.

У методиці викладання іноземних мов питання формування іншомовної компетентності в читанні постійно перебуває у центрі уваги учених-методистів. Такі вітчизняні та зарубіжні методисти як О. Б. Бігич, С. І. Боднар, Г. Е. Борецька, Н. Ф. Бориско, Г. Вестгоф, З. І. Кличникова, О. О. Леонт'єв, С. Ю. Ніколаєва, Г. Рош та ін. досліджували типи лінгвістики текстів, а Т. О. Вдовіна запропонувала методику навчання учителів іноземної мови читанню англійських художніх текстів.

Актуальність проведеного дослідження обумовлена поглибленим інтересом суспільства до автентичної літератури, зокрема німецьких класичних романів, адже сучасна молодь прагне читати та розуміти тексти в оригіналі з урахуванням всіх особливостей стилю написання автора. Художній стиль автентичних текстів оперативно відгукується на потреби суспільства, зосереджується на актуальних питаннях та відображає багатство мовних тенденцій. Тож, актуальність дослідження зумовлена низкою факторів, а саме: необхідністю розробки методики формування іншомовної компетентності у читанні; відсутністю досліджень щодо формування у здобувачів німецькомовної компетентності в читанні автентичних текстів; доцільністю залучення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій із метою забезпечення умов для ефективної організації навчального процесу.

Метою нашої роботи постає теоретичне обґрунтування й розробка поетапної методики формування комунікативної компетентності в читанні автентичних текстів німецькомовних класиків. Відповідно до мети дослідження передбачається вирішити наступні конкретні завдання: проаналізувати сучасний стан дослідження проблеми, визначити лінгвістичні особливості німецькомовних автентичних текстів; здійснити відбір класичних даних текстів; виділити етапи формування комунікативної компетентності в читанні автентичних текстів; запропонувати методику формування іншомовної компетентності на основі тексту німецькомовного класика та розробити підсистему вправ для формування іншомовної компетентності в читанні певного автентичного тексту.

Методи дослідження. Ми вивчаємо вітчизняні та зарубіжні наукові джерела з педагогіки, методики, психології, лінгвістики; впроваджуємо моделювання процесу формування німецькомовної компетентності в читанні з використанням запропонованої системи вправ та застосовуємо відповідні інноваційні методи навчання. У роботі також застосовано статистичні методи (хі-квадрат та коефіцієнт взаємної спряженості) (Левіцький, 2007, с. 137–139). Матеріалом дослідження слугував роман Еріха Марії Ремарка «Три товариші».

Результати та обговорення. Під терміном *компетенція у читанні* ми розуміємо здатність здобувачів читати автентичні тексти різних жанрів та видів (Борецька, 2012, с. 51), при цьому формальний аспект тексту відіграє велике значення при лінгвістичному аналізі ("*the formal aspect of a text ... has as well long been an object of linguistic analysis*") (Левіцький, Найдеш, 2011, с. 247). Іншомовну компетентність у читанні ми розглядаємо як здатність застосовувати знання мови у спілкуванні, взаємодіяти з навколишнім середовищем та людьми, а також оволодіти навичками роботи в парах та групах.

Розглянувши методи, методику та методологію формування компетенції у читанні, а також ознайомившись з видами та прийомами читання автентичних текстів та етапами формування цієї компетенції, доходимо висновку, що для автентичної літератури оптимальним є вид ознайомлювального домашнього читання, тому що він є максимально наближеним видом до читання рідною мовою. Домашнє читання формує в читача власне естетичне ставлення до світу, розвиває творче мислення та передбачає співвіднесення змісту твору із особистим досвідом.

Роман Еріха Марії Ремарка «Три товариші» включає в себе 385 сторінок оригінального тексту (*Remarque, 2002, 387 S.*), кількість слововживань на одній сторінці становить 518 одиниць. Загальна кількість слововживань у тексті – 199430 одиниць. Роман «Три товариші» поділений на 28 розділів, в середньому на розділ припадає 14 сторінок тексту. Тож, зважаючи на зазначене вище, ми запропонували наступну методику роботи над цим романом поетапно (на основі першого розділу):

Перший етап визначає важливу роль постановки запитань, спрямованих на роздуми про тему та ідею твору, наприклад: *Worum geht es Ihrer Meinung nach im ersten Abschnitt des Textes "Drei Kameraden"?*

На цьому етапі ми запропонували інтерактивний метод кластерів, що використовується у всіх 28 розділах, дозволяє здобувачам висловлювати свою думку та почати опрацювання роману активно, генеруючи ідеї як окремо, так і обговорюючи в групі. Крім того, на першому етапі використовувався метод тлумачення невідомої лексики (географічних назв, архаїзмів, фразеологізмів) задля зняття мовних та смислових труднощів. Зокрема, ми розробили активний словник, притаманний для носіїв тієї мови, яка вивчається, та зрозуміле тлумачення лексики, яке опрацьовується із застосуванням мнемотичних методів. Розглянемо приклад наступного словника:

Aktiver Wortschatz

tanken = den Tank auf füllen; j-n (etw.) anstarren = j-n, etwas starr ansehen; den Kopf (mit dem Kopf) schütteln; j-n in Versuchung führen; sich herumtreiben = herumstreiten; sich umziehen = die Kleidung wechseln; zerlegen = zergliedern; Witze reißen = scherzen; j-n auslachen = sich lustig über j-n machen; wie angenagelt stehen bleiben; (das) weiß der Kuckuck!; beim besten Willen; die Achseln

=(mit den Achseln) zucken; sich duzen = per "Du" mit j-m sein; übertrieben sein = überzogen, extrem sein.

Після опрацювання активного словника, пропонуємо до текстову вправу на заміну слів для тренування нової лексики:

Ersetzen Sie die unterstrichenen Wörter und Wendungen durch entsprechende aus dem aktiven Wortschatz.

1. Es ist schon Zeit, das Auto mit Benzin aufzufüllen. 2. Mathilde Stoß' Gesang brach ab, sie sah Robert starr aus roten Augen an. 3. Anstatt zu antworten, schüttelte er nur mit dem Kopf. 4. Er hat sich lustig über ihn gemacht. 5. Die Kameraden arbeiteten, bis es dämmerig wurde. Dann wuschen sie sich und wechselten die Kleidung. 6. Um zu scherzen, bot der Besitzer einer Damenmantelfabrik und Rennamateure Boll wies Otto eine Wette an. 7. Weiß der Kuckuck, warum, zuckte ich nur mit den Achseln, und alle lächelten auf einmal.

Варто зазначити, що вправа на заміну слів використовується на першому етапі лише для початкових розділів, для наступних розділів ми запропонували дидактично-методичний принцип персоналізації, оскільки він спрямований на персональну роботу, що є найефективнішим методом при запам'ятовуванні нової лексики. Тож наведемо приклад такої вправи з 5 розділу:

Verwenden Sie den aktiven Wortschatz dieses Kapitels in Ihren anschaulichen Beispielen.

Отже, на першому етапі ми послуговувалися інтерактивним методом кластерів, методом прямої заміни слів, мнемотичними методами та дидактично-методичним принципом персоналізації.

Другий етап починається з ознайомленням із запитаннями до тексту, що відповідає евристичному методу, який ми застосували на третьому етапі у всіх 28 розділах. Наведемо відповідний приклад:

Beantworten Sie folgende Fragen zum Inhalt.

1. Wie verliefen die Kinderzeit und die Jugend von Robert Lohkamp?
2. Was für ein Geschenk bekam Robert von seinen Freunden zum Geburtstag?
3. Wie bezeichneten die Fachleute den Wagen von Otto Köster? Warum?
4. Warum änderten die Kameraden Karls Karosserie nicht?
5. Wie machten sich Robert Lohkamp und seine Kameraden mit Patrice Hollmann bekannt?
6. Wie sah Patrice aus? Beschreiben Sie sie bitte!
7. Womit endete Roberts Geburtstagsfeier?

Після ознайомлення із запитаннями до тексту здобувачі зачитують вголос деякі уривки роману, діалоги, полілоги з метою тренування вимови та фонетичної складової роману, крім того, зачитування вголос допомагає пригадати мету та тему твору, головну думку, задум автора.

Важливим етапом для формування іншомовної компетенції здобувачів є третій етап, що характеризується контролем розуміння прочитаного. Задля активації словникового запасу та розвитку комунікативної компетенції ми використали метод евристичної бесіди, відповідно до якого були розроблені запитання до тексту, що розглядалися на другому етапі. Запитання стосуються змісту тексту, допомагають зорієнтуватися в романі, обговорити те, що могло бути незрозумілим чи упущеним. Відповідь вимагається іноземною мовою, проте досить стисло, не виходячи за рамки роману, із застосуванням опрацьованого на уроці активного словника та отриманої інформації з тексту.

Автор роману приділяв багато уваги опису та характеристиці образів головних героїв, тож за методом евристичної бесіди пропонуємо наступну вправу, використовуючи інтерактивний метод ментальної карти:

Charakterisieren Sie anhand des Textes:

- 1) Pat Hollmann; 2) Frau Mathilde Stoß; 3) Gottfried Lenz; 4) Binding.

Ця вправа задіює лексику до теми зовнішність (*Aussehen*), дозволяє порівняти характеристики різних людей, використовувати багато прикметників та описової лексики, крім того, послуговуватися не тільки описом з роману, а й ділитися своїми враженнями про персонажів. Після виконання цієї вправи ми пропонуємо схоже, але ускладнене завдання, адже

обговорень потребує подана з роману ситуація. Для цього завдання пропонуємо метод аналізу історій та ситуацій передбачений евристичною бесідою.

Sprechen Sie zu folgenden Themen.

1. *In der Au-Re-We (Roberts Wortwechsel mit Frau Stoß).* 2. *Hobby Lohkamps, Erinnerungen an seinen Geburtstag.* 3. *Die ersten Gratulanten.* 4. *Rennwagen "Karl", sein letztes Rennen.* 5. *Im kleinen Gasthaus.* 6. *Robbys Bekanntschaft mit Binding und Pat Hollmann.*

Таке завдання спрямовує увагу на найважливіші частини тексту, а також на лексику та граматику, які застосовані в тексті для опису цих тем, зокрема на минулі часи (Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt), які є основними в творі.

Всі розроблені вище вправи та завдання стосуються безпосереднього самого змісту тексту, його ідеї, теми та основної інформації. Тож для того, щоб розвивати комунікацію різнобічно, пропонуємо дати розгорнуті обґрунтовані відповіді на запитання, що передбачено евристичним методом. Для виконання цього завдання ми пропонуємо також дослідницький метод, а також роботу в парах або групах, тож результат роботи має бути представленим у вигляді короткої презентації чи рецензії.

Fragen zum Überlegen und zur Diskussion.

1. *Wie schildert E.M. Remarque die politische und wirtschaftliche Situation in Deutschland der Zwischenkriegszeit?*

2. *Wie bezeichnet E.M. Remarque den Begriff der "verlorenen Generation"? Wie verstehen Sie diesen Begriff?*

3. *In welchen Romanen beschreibt E.M. Remarque die "verlorene Generation"?*

4. *Warum gehören die drei Kameraden zur "verlorenen Generation"? Sind diese drei Hauptfiguren des Romans wirklichkeitsecht?*

5. *Gehört Patrice Hollmann zur "verlorenen Generation"?*

6. *Warum fühlte sich Robert Lohkamp an seinem 30. Geburtstag so niedergeschlagen? Wovon zeugen seine Erinnerungen an die Kriegserlebnisse?*

7. *Wie kam Otto Köster in den Besitz des Rennwagens "Karl"? Warum behauptete Gottfried Lenz, dass ihr "Karl" erzieherisch wirkte?*

8. *Wie beantwortet Robert Gottfrieds Frage: "Wozu lebst du eigentlich, sag mal, Baby?". Wie würden Sie diese Frage heute beantworten?*

Завдання спрямоване на розвиток усного мовлення, критичного мислення та навичок роботи в парах або групах. Запитання схилиють здобувачів до роздумів та є мотивацією для дискусій та активної участі в обговоренні тем.

Останнім етапом роботи з текстом є четвертий етап, який передбачає переказ текстів, проте сучасна методика пропонує багато модернізованих інтерактивних методів, зокрема такі методи, як: метод інсценування прочитаного та метод дебатів, а саме експрес-дебатів. Метод інсценування є складним видом мовленнєвої діяльності, адже потрібно володіти читацькою увагою, а також обдумувати та переосмислювати літературні образи головних героїв. Ми надаємо дві ситуації для інсценування, тобто парної роботи:

Inszenieren Sie:

1) *Roberts Gespräch mit Frau Stoß;* 2) *seinen Wortwechsel mit Köster und Lenz.*

Обидві теми є цікавими з огляду на їх лексичну складову. Здобувачам необхідно передати основну думку діалогу, емоції головних героїв та їх почуття, що розвине в них почуття емпатії до них. Завдання є видом роботи у парі, що з огляду на розвиток комунікативних навичок є найбільш доцільним, крім того творчим, дещо театральним, тому для реалістичності можливим є підготування реквізиту для театрального дійства. В таких умовах буде простіше подолати мовний бар'єр, інсценуючи не свої емоції, а емоції головних героїв.

Цікавішим та сучаснішим методом розвитку комунікативних здібностей є метод експрес-дебатів, оскільки за даним методом кожен учасник дебатів займає «свою» позицію та захищає її перед іншими, що є чудовим мотиваційним прийомом задля стимуляції обговорень/дискусій. Ми пропонуємо на основі першої частини роману чотири цитати різних героїв:

Wählen Sie ein Zitat aus und kommentieren Sie es. Wie ist Ihre Stellungnahme zu einzelnen Aussagen der handelnden Personen im Roman? Diskutieren Sie.

- a) Mathilde Stoß: "Man muss das Gute nehmen, wie es kommt. Auch wenn man's nicht versteht".
b) Gottfried Lenz: "Je weniger Selbstgefühl ein Mensch hat, umso mehr ist er wert".
c) Robert: "Wenn der Mensch erst was wert ist, ist er nur noch sein eigenes Denkmal. Das finde ich anstrengend und langweilig".
d) Patrice Hollmann: "Aber man muss auch verlieren können; wie sollte man sonst leben?".

Для виконання цього завдання обирається цитата, крім того кожен учасник дебатів обирає власну позицію, тобто чи погоджується (позиція "за") він з цитатою чи ні ("проти"). Кількість суперників повинна бути однаковою, тож ті, хто не визначились зі стороною, можуть стати незалежними експертами (суддями), щоб оцінювати обидві сторони та протиставляти їх відповіді. Суддя є головним в цьому контексті, він визначає і контролює час. По черзі учасники з першої та другої команди висловлюють свою думку та підкріплюють її аргументами доти, допоки не закінчиться відведений на це час. Вкінці кожен повідомляє свій висновок, тобто чи залишився при своїй думці, чи аргументи суперників були переконливішими. Це завдання напряму розвиває критичне мислення, спрямовує на розгляд ситуації з різних сторін та дозволяє переосмислити як свої аргументи, так і аргументи суперників. Тож, на четвертому етапі роботи з текстом у всіх розділах нами використовувалися такі методи як дебати, дискусії, інсценування та драматично-педагогічний підхід.

Окрім роботи на занятті ми запропонували декілька вправ на домашнє завдання, які спрямовані на рефлексію. Ми розробили наступні творчо-розвивальні завдання для домашнього опрацювання:

Reagieren Sie auf die folgenden Sprechimpulse:

1. Was halten Sie von Horoskop und Amuletten? Können Sie wirklich vor "bösen Kräften" schützen? Argumentieren Sie Ihre Meinung.

2. Warum behauptete Lenz "Karl wirkte erzieherisch". Was kann erzieherisch auf einen Menschen wirken? Führen Sie Ihre Beispiele an.

Stellen Sie sich vor: Ihr Freund hat bald Geburtstag, und Sie müssen ihm dazu gratulieren. Schreiben Sie bitte für ihn eine Postkarte mit Gratulationen und Wünschen.

Ці письмові завдання стимулюватимуть розвиток письмового мовлення, роздуми про внутрішній світ та самопізнання на основі першої частини роману. Завдання допомагають здійснити самоаналіз результатів прочитаного, зіставити отримані знання із попереднім досвідом, а також усвідомити та ще раз переосмислити зміст роману, ідею, тему та мету, а також проблематику твору.

Розробивши методику формування комунікативної компетенції у читанні і для інших розділів, ми дослідили функціонування застосованих нами методів. Тож, порівнявши всі методи у всіх розділах та провівши статистичні розрахунки, можемо зробити висновки, що на кожному етапі роботи з текстом домінує один метод. На першому етапі домінує дидактично-методичний принцип персоналізації над методом заміни, що підтверджується статистично значущим критерієм хі-квадрату, де $\chi^2 = 13,86$; $K=0,40$, на наступному текстовому етапі основним є метод ознайомлювального домашнього читання тексту $\chi^2 = 15,78$; $K=0,43$. Дослідження третього етапу показало наступний результат: домінує евристичний метод, де $\chi^2 = 40,25$; $K=0,42$, проте такі методи, як аналіз історій та ситуацій та ментальна карта трапляються досить часто в нашій методиці. Ведучим на останньому етапі є метод експрес-дебатів ($\chi^2 = 17,52$; $K=0,33$), адже цей метод сприяє вільному говорінню здобувачів. При розробці домашнього завдання ми послуговувалися найчастіше творчо-розвивальним методом, що підтверджується статистично значущим критерієм хі-квадрату ($\chi^2 = 16,17$; $K=0,34$).

Висновки. Отже, у процесі навчання іноземної мови одним із найважливіших видів роботи є опрацювання іншомовних текстів. Автентичні тексти розвивають навички усного та писемного мовлення, вміння аналізувати прочитане, сприяють збагаченню словникового запасу та вмінню висловлювати власні думки і, крім того, націлюють на можливість використання текстової інформації в інших життєвих умовах. Запропоновані нами методики дозволяють

здобувачам розвинути критичне мислення, а також вдосконалити свої усні та письмові комунікативні навички.

Перспективним вважаємо подальше розроблення методики формування іншомовної компетенції у здобувачів при читанні на основі інших автентичних текстів (прозових, поетичних) німецькомовних класиків.

Список літератури

Борецька Г. Е. Методика формування іншомовної компетентності у техніці читання. *Іноземні мови*. 2012. № 1. С. 3–27.

Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов і культур : підручник для студентів / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.

Левицкий В. В. Квантитативные методы в лингвистике: учебное издание. Вінниця : Нова книга, 2007. 264 с.

Найдеш О. В. Інноваційні підходи навчання іноземних мов у ЗВО. *Концептуальні проблеми розвитку філологічних наук у сучасному полікультурному просторі*. Київ. 2021. С. 135–137.

Ніколаєва С. Ю. Методи та організація сучасних досліджень з методики навчання іноземних мов і культур. *Навч.-метод. посібник для студентів магістратури та аспірантури*. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2019. 136 с.

Breen M. P. Authenticity in the Language Classroom. *Applied Linguistics*. 1985. 6/1. P. 60–70.

Blanckenburg M. Rhetorische Perspektiven auf fremdsprachliche Bildung. München. Ludwig-Maximilians-Universität, 2021. 346 S.

DLL Goethe-Institut URL : <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/spr/unt/for/gia/dll.html>

Ende K. Curriculare Vorgaben und Unterrichtsplanung. Stuttgart: Ernst Klett Sprachen. 2017. S. 152.

Gogolin I. Handbuch Mehrsprachigkeit und Bildung. Wiesbaden: Springer Fachmedien. 2020. S. 391.

Levitskii V., Naidesh O. The Phonosemantic Properties of a Poetic Text. *Formal Methods in Poetics*. Lüdenscheid : RAM-Medienverlag, 2011. P. 247–255.

Rosch H. Deutsch als Zweit-und Fremdsprache. Berlin : Akademie Verlag, 2011. S. 249.

Rosch H. Mehrsprachliche Bildung im Lehramtsstudium. Stuttgart : Schneider Verlag, 2021. S. 232.

Джерела ілюстративного матеріалу

Remarque E. Drei Kameraden. Köln : Verlag Kiepenheuer&Witsch, 2002. 387 S.

References

Boretska H. E. Metodyka formuvannya inshomovnoi kompetentnosti u tekhnitsi chytannia. *Inozemni movy*. 2012. № 1. S. 3–27.

Bihych O. B., Borysko N. F., Boretska H. E. ta in. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur : pidruchnyk dlia studentiv / za red. S. Yu. Nikolaievoi. Kyiv : Lenvit, 2013. 590 s.

Levytskyi V. V. Kvantytatyvnie metody v lynchvystyke : uchebnoe yzdanye. Chernovtsy : Nova knyha, 2005. 353 s.

Naidesh O. V. Innovatsiini pidkhody navchannia inozemnykh mov u ZVO. Kontseptualni problemy rozvytku filolohichnykh nauk u suchasnomu polikulturnomu prostori. Kyiv. 2021. S. 135–137.

Nikolaieva S. Yu. Metody ta orhanizatsiia suchasnykh doslidzhen z metodyky navchannia inozemnykh mov i kultur. Navch.-metod. posibnyk dliastudentiv mahistratury ta aspirantury. Kyiv : Vydavnychiy tsentr KNLU, 2019. 136 s.

Breen M. P. Authenticity in the Language Classroom. *Applied Linguistics*. 1985. 6/1. P. 60–70

Blanckenburg M. Rhetorische Rerspektiven auf fremdsprachliche Bildung. München. Ludwig-Maximilians-Universität, 2021.346 S.

DLL Goethe-Institut URL : <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/spr/unt/for/gia/dll.html>

Ende K. Curriculare Vorgaben und Untetichtsplanung Stuttgart : Emst Klett Sprachen. 2017. S. 152.

Gogolin I. Handbuch Mehrsprachigkeit und Bildung. Wiesbaden : Springer Fachmedien. 2020. S. 391.

Levitskii V., Naidesh O. The Phonosemantic Properties of a Poetic Text. *Formal Methods in Poetics*. Lüdenscheid : RAM-Medienverlag, 2011. P. 247–255.

Rosch H. Deutsch als Zweit-und Fremdsprache. Berlin : Akademie Verlag, 2011. S. 249.

Rosch H. Mehrsprachliche Bildung im Lehramtsstudium. Stuttgart : Schneider Verlag, 2021. S. 232.

Dzherela iliustratyvnoho materialu

Remarque E. Drei Kameraden. Köln: Verlag Kiepenheuer&Witsch, 2002. 387 S.